

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO OBOWIĄZUJĄCE W SZKOLE PODSTAWOWEJ W PORZECZU

1. Przy ocenie bieżącej uczniów stosuje się wagi ocen według następującej skali:

Rodzaj formy sprawdzającej	Waga
Praca klasowa	3
Wypracowanie klasowe	3
Sprawdzian, (obejmujący większą partię materiału, będący np. podsumowaniem działu- części mowy, składnia itd.)	3
Test(obejmujący większą partię materiału, będący np. podsumowaniem działu- części mowy, składnia itd.)	3
Osiągnięcia w konkursach (etap wojewódzki)	3
Osiągnięcia w konkursach (etap rejonowy)	2
Sprawdzian (obejmujący mniejsze partie materiału)	2
Test (obejmujący mniejsze partie materiału)	2
Sprawdzian, test z lektury	2
Kartkówka	2
Dyktando	2
Odpowiedź ustna (obejmująca trzy ostatnie tematy)	2
Znajomość reguł ortograficznych	2
Osiągnięcia w konkursach (etap szkolny)	1
Odpowiedź ustna (związana z poznanym na danej lekcji materiałem)	1
Praca w grupie	1
Aktywność na lekcji (oraz jej brak)	1
Praca na lekcji (np. karty pracy, ćwiczenia)	1
Czytanie	1
Recytacja	1
Zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń	1
Prezentacja	1
Referat	1

2. Podstawowe zasady oceniania dyktand:

a) dyktanda oceniane są według następujących zasad:

- błędy pierwszorzędowe (pisownia u, ó, ż, rz, h, ch) stanowią „ -1” punkt
- błędy drugorzędowe stanowią „ - 0,5”
- błędy interpunkcyjne (3 błędy) stanowią „ -1” punkt

b) oceny:

- celujący (6) – zero błędów
- celujący minus (-6) – minus 0,5 pkt
- bardzo dobry plus (+5) – minus 1 pkt
- bardzo dobry (5) – minus 1,5 pkt
- bardzo dobry minus (-5) – minus 2 pkt
- dobry plus (+4) – minus 2,5 pkt
- dobry (4) – minus 3-4 pkt
- dobry minus (-4) – minus 4,5 pkt
- dostateczny plus (+3) – minus 5 pkt
- dostateczny (3) – minus 5,5- 6,5 pkt
- dostateczny minus (-3) – minus 7 pkt
- dopuszczający plus (+2) – minus 7,5 pkt
- dopuszczający (2) – minus 8-9 pkt
- dopuszczający minus (-2) – minus 9,5 pkt
- niedostateczny(1) – minus 10 pkt

3. Zasady oceniania prac pisemnych (wypracowań):

- a) Wypracowania obejmują formy wypowiedzi przewidziane w programie nauczania.
b) Wypracowania klasowe oceniane są według następujących kryteriów:

- **Zgodność z tematem** – praca powinna w pełni odnosić się do podanego zagadnienia.
- **Wyczerpanie tematu** – omówienie wszystkich istotnych aspektów tematu, unikanie ogólników i powierzchowności.
- **Poprawność formy** – przestrzeganie zasad struktury danej formy wypowiedzi (np. rozprawki, opowiadania, opisu itp.).
- **Kompozycja** – logiczny układ treści, spójność między wstępem, rozwinięciem i zakończeniem, poprawne akapity.
- **Styl** – dostosowanie stylu do tematu i formy wypowiedzi, płynność i naturalność języka.

- **Oryginalność** – twórcze podejście do tematu, unikanie schematycznych sformułowań i powielania utartych opinii.
- **Poprawność językowa** – prawidłowe stosowanie zasad gramatyki, składni i leksyki.
- **Ortografia i interpunkcja** – przestrzeganie zasad poprawnej pisowni i interpunkcji.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego klasa IV

Ocena dopuszczająca – uczeń:

- zna wskazane przez nauczyciela fragmenty lektur;
- czyta technicznie poprawnie;
- przekazuje treść przeczytanego łatwego tekstu;
- rozumie różnicę między światem przedstawionym utworu a rzeczywistością;
- wyodrębnia główne postaci literackie;
- łączy tytuły utworów z nazwiskami autorów;
- w kilku zdaniach opowiada o swoich doświadczeniach;
- wymienia części mowy, takie jak: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przyimek, spójnik, zaimek;
- podaje pytania odmiennych części mowy;
- rozpoznaje liczbę i rodzaj rzeczownika oraz osobę, liczbę i czas czasownika;
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania;
- rozpoznaje zdanie pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte;
- wie, co to jest alfabet;
- zna pojęcie litery i głoski;
- rozpoznaje sylabę;
- zna podstawowe zasady pisowni i interpunkcji;
- wskazuje wers i strofę (zwrotkę);
- zna pojęcie hymnu;
- odróżnia utwór wierszowany od epickiego;
- rozpoznaje bohatera literackiego;
- zna pojęcie narratora, podmiotu lirycznego;
- wymienia wybrane wydarzenia omawianego utworu.

Ocena dostateczna – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- samodzielnie wypowiada się na temat przeczytanej lektury;
- odróżnia postacie fantastyczne od realistycznych;
- odtwarza treść tekstu po cichym przeczytaniu;
- wymienia cechy gatunkowe baśni i legendy;
- rozpoznaje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powtórzenia, uosobienia i zdrobnienia w omawianych tekstach;
- wskazuje rymy w wierszu;
- rozpoznaje utwór liryczny jako hymn;
- podaje wyrazy wskazujące na podmiot liryczny i adresata;
- opowiada o osobie mówiącej (podmiocie lirycznym) w wierszu;
- znajduje wers, w którym jest zawarty zwrot do adresata;

- podaje wyrazy wskazujące narratora;
- rozpoznaje wyrazy wskazujące na narrację;
- wskazuje wartości ważne dla bohaterów w omawianych utworach;
- wymienia niektóre cechy bohaterów;
- potrafi ułożyć prosty plan wydarzeń;
- redaguje proste formy wypowiedzi (opowiadanie odtwórcze, życzenia, zaproszenie, ogłoszenie, list);
- poprawnie odmienia rzeczownik przez przypadki i czasownik przez czasy;
- rozpoznaje w zdaniu części mowy, takie jak: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przymiotnik;
- wskazuje wyrażenie przyimkowe;
- rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: bezokoliczniki;
- odróżnia litery od głosek;
- zna alfabet;
- odróżnia samogłoski od spółgłosek.

Ocena dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- czyta ze zrozumieniem, zwracając uwagę na znaki przestankowe;
- wymienia elementy świata przedstawionego;
- ocenia postępowanie bohaterów literackich;
- opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu;
- określa nastrój wiersza;
- wyjaśnia znaczenie przenośne w tekście;
- uzasadnia własne rozumienie utworu;
- rozpoznaje funkcje epitetów, porównań i powtórzeń;
- wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane przez tekst;
- wymienia cechy hymnu;
- rozpoznaje czytany utwór jako epikę oraz baśń i legendę;
- określa rodzaj narratora w omawianym utworze;
- wymienia większość cech bohaterów;
- rozumie morał wynikający z utworu;
- poprawnie redaguje tekst zaproszenia i ogłoszenia;
- tworzy krótkie opowiadanie twórcze;
- tworzy opis postaci, miejsca, krajobrazu na podstawie planu;
- pisze rozwinięty list prywatny;
- wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu;
- poprawnie dzieli zdanie na grupę podmiotu i grupę orzeczenia;
- rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- odmienia czasownik w różnych formach;
- stosuje poprawne zasady ortografii i interpunkcji w prostych wypowiedziach.

Ocena bardzo dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- samodzielnie wyodrębnia i nazywa elementy świata przedstawionego;
- potrafi określić motywy postępowania bohaterów;
- odróżnia narratora od postaci mówiącej w wierszu;
- samodzielnie rozpoznaje i nazywa środki artystyczne;
- tworzy opowiadania twórcze i odtwórcze;

- pisze wypowiedź w formie listu o właściwej kompozycji i układzie graficznym;
- stosuje w swoich wypowiedziach argumenty;
- buduje zdania poprawne pod względem składniowym;
- przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie;
- sporządza wykres zdania pojedynczego;
- rozpoznaje poszczególne części mowy wśród innych;
- akcentuje poprawnie wyrazy w mowie i piśmie;
- poprawnie zapisuje wyrazy z trudnościami ortograficznymi;
- stosuje w wypowiedziach związki frazeologiczne;
- charakteryzuje podmiot liryczny i bohatera wiersza;
- rozpoznaje hymn wśród innych gatunków literackich;
- porównuje cechy bohatera literackiego z własnym doświadczeniem.

Ocena celująca – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- samodzielnie wyszukuje informacje o twórcach i ich dziełach;
- czyta wyraźnie i wyraziście teksty literackie;
- posługuje się cytatami w wypowiedziach;
- wskazuje przenośne znaczenie tekstu;
- zna lektury ponadprogramowe;
- podejmuje próby twórczości literackiej (poezja, proza);
- buduje spójne wypowiedzi pisemne i ustne poprawne pod względem językowo-stylistycznym;
- tworzy scenariusze przedstawień;
- stosuje zdania rozwinięte w różnych formach wypowiedzi;
- zna i stosuje w praktyce wyjątki ortograficzne;
- potrafi porównać i interpretować różne teksty kultury;
- prezentuje informacje o wierszu w formie interaktywnej;
- samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu;
- wyczerpująco omawia sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego klasa V

Ocena dopuszczająca – uczeń:

- rozpoznaje czytany utwór jako wiersz;
- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór;
- krótko opowiada, o czym jest przeczytany utwór;
- wie, kto to osoba mówiąca w wierszu;
- wskazuje wers i strofę;
- odróżnia podmiot liryczny od adresata;
- wymienia podstawowe środki stylistyczne (epitet, porównanie, przenośnia);
- rozpoznaje utwór wierszowany od epickiego;
- wymienia elementy świata przedstawionego w utworze epickim;

- rozumie tekst epicki po cichym przeczytaniu;
- zna pojęcie narratora;
- poprawnie łączy tytuły lektur z nazwiskami autorów;
- zna pojęcia bajki, mitu, przypowieści;
- opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność wydarzeń;
- wie, co to dialog i monolog;
- wymienia wybrane gatunki literackie: mit, opowiadanie, powieść;
- wymienia części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przymimek, zaimek,
- rozpoznaje czasownik i określa podstawowe formy;
- rozpoznaje rzeczownik, jego przypadek, liczbę i rodzaj;
- podaje pytania podmiotu i orzeczenia;
- wskazuje w zdaniu podmiot i orzeczenie przy pomocy nauczyciela;
- rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania;
- rozpoznaje sylabę;
- zna pojęcie głoski nosowej;
- zna list, opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym z dialogiem, i charakterystykę jako formy wypowiedzi.

Ocena dostateczna – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- wymienia cechy poezji;
- czyta wiersz głośno i wyraźnie;
- wypowiada się na temat przeczytanego utworu;
- podejmuje próbę uzasadnienia wrażeń, jakie wzbudza przeczytany utwór;
- wskazuje wartości ważne dla podmiotu lirycznego;
- określa nastrój wiersza;
- opowiada o osobie mówiącej w wierszu i jej uczuciach;
- wskazuje adresata utworu;
- rozpoznaje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy w omawianych tekstach;
- wymienia nazwy środków: ożywienie, apostrofa, powtórzenie;
- wyodrębnia obrazy poetyckie;
- nazywa uczucia, jakie wzbudza czytany utwór;
- wymienia cechy gatunkowe mitu, opowiadania i powieści;
- wskazuje wątek główny w utworze epickim;
- określa czas i miejsce akcji oraz bohaterów;
- rozpoznaje dialog i monolog w tekście epickim;
- zna pojęcie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej;
- wskazuje wartości ważne dla bohaterów w omawianych utworach;
- rozpoznaje synonimy i antonimy;
- odróżnia oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny;
- rozpoznaje w zdaniu części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przymimek, zaimek;
- poprawnie łączy rzeczowniki z przymiotnikami i czasownikami w zależności od rodzaju gramatycznego;
- wskazuje wyrażenie przymikowe;

- rozróżnia stopnie przymiotnika i przysłówka;
- wskazuje w zdaniu podmiot, orzeczenie, przydawkę;
- wymienia pytania przydawki, dopełnienia i okolicznika;
- odróżnia zdanie pojedyncze nierozwinięte od rozwiniętego;
- odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego;
- dzieli wyraz na sylaby;
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, dialog;
- pisze list prywatny;
- tworzy plan opowiadania odtwórczego i twórczego, w tym z dialogiem.

Ocena dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- odróżnia pojęcie fikcji literackiej od rzeczywistości;
- poprawnie redaguje dialog;
- rozpoznaje w wierszu przenośnię, uosobienie, ożywienie, apostrofę, powtórzenie;
- wskazuje przeżycia i stany psychiczne bohaterów;
- rozpoznaje czytany utwór jako epikę oraz mit, opowiadanie, powieść;
- dokonuje próby charakterystyki i oceny postaci literackiej;
- nazywa rodzaj narratora w omawianym utworze;
- określa tematykę utworu;
- omawia wątek główny;
- podaje przykłady synonimów i antonimów;
- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- rozpoznaje formy przypadków wyrazów;
- odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy, tryby;
- przekształca formy nieosobowe czasownika w formy osobowe;
- stosuje stopniowanie regularne przymiotników i przysłówków;
- rozpoznaje w zdaniu dopełnienie i okolicznik;
- wyodrębni zdania składowe w zdaniu złożonym;
- pisze rozwinięty list prywatny;
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis, list, opowiadanie odtwórcze i twórcze.

Ocena bardzo dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w wierszu, a także o bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach;
- wyjaśnia znaczenie przenośne w tekście;
- rozpoznaje funkcję epitetu, porównania, uosobienia, metafory, apostrofy, ożywienia, powtórzenia;
- uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, opowiadania, powieści;
- rozpoznaje elementy budowy utworu – punkt kulminacyjny;
- wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju;
- uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do omawianego utworu;

- redaguje zdania ze związkami frazeologicznymi;
- rozpoznaje poszczególne części mowy;
- przekształca zdania z jednego trybu w inny;
- odróżnia rodzaje liczebników;
- przekształca zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie;
- rozpoznaje, jaką częścią mowy jest wyrażony podmiot, a jaką orzeczenie;
- odróżnia części zdania i poprawnie je nazywa;
- sporządza wykres zdania pojedynczego;
- pisze wypowiedź w formie listu i opowiadania z dialogiem o właściwej kompozycji i układzie graficznym;
- we własnym opowiadaniu wprowadza elementy opisu, dialogu;
- zna zasady pisowni trudnych wyrazów ortograficznych.

Ocena celująca – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- ocenia adaptację filmową, teatralną utworu literackiego;
- przedstawia własną interpretację tekstu literackiego;
- tworzy własne opowiadania twórcze;
- zna lektury pozaprogramowe;
- bierze udział w konkursach polonistycznych;
- potrafi umiejętnie zharmonizować słowo i rysunek w komiks;
- stosuje przekształcenia językowe, aby wyrazić tę samą treść w różnych formach;
- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego klasa VI

Ocena dopuszczająca – uczeń:

- relacjonuje treść utworu, ustala kolejność zdarzeń;
- omawia elementy świata przedstawionego;
- wyjaśnia pojęcia: akcja, wątek, fabuła jednowątkowa, fabuła wielowątkowa, narrator;
- wyjaśnia pojęcie związek frazeologiczny;
- referuje treść wiersza;
- określa rodzaj literacki;;
- wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego;
- wyjaśnia pojęcie powieść fantastycznonaukowa (science-fiction), powieść fantasy;
- wskazuje różnice pomiędzy charakterystyką a opisem postaci;
- wskazuje narratora;
- wyjaśnia pojęcia: narracja pierwszoosobowa, narracja trzecioosobowa, pytanie retoryczne;
- relacjonuje treść artykułu;
- wyjaśnia pojęcia: bajka, morał, epika, uosobienie;
- wyjaśnia pojęcia: wyrazy neutralne, wyrazy nacechowane emocjonalnie, zdrobnienia, zgrubienia;
- wyjaśnia pojęcia: dyskusja, teza, hipoteza, argument, przykład;

- stosuje znaki interpunkcyjne w dialogach;
- wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne świata przedstawionego;
- wyjaśnia pojęcie wyrazy dźwiękonaśladowcze;
- streszcza fragment;
- definiuje opowiadanie twórcze na podstawie baśni czy legendy;
- wyjaśnia pojęcia: Biblia, raj, Eden, przypowieść;
- wymienia motywy biblijne obecne w kulturze;
- relacjonuje treść przypowieści;
- wyjaśnia pojęcia: mit, mitologia, Olimp, Prometeusz, Zeus;
- definiuje opowiadanie twórcze na podstawie mitu czy przypowieści;
- odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie;
- podaje zasady użycia nawiasu;
- definiuje list oficjalny;
- wymienia cechy języka potocznego;
- wymienia elementy składające się na etykietę językową;
- odróżnia głoski od liter;
- dzieli głoski na samogłoski i spółgłoski;
- wymienia cechy głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, ustnych i nosowych;
- wymienia sytuacje, kiedy akcentujemy wyrazy na trzecią i na czwartą sylabę od końca;
- definiuje słowo intonacja;
- rozróżnia spółgłoski miękkie i twarde;
- określa funkcje litery i;
- podaje zasady wymowy (zasady akcentowania, zasady intonacji);
- rozpoznaje i wskazuje odmienne części mowy;
- wymienia rodzaje zaimków;
- wymienia nieodmienne części mowy;
- wyjaśnia pojęcia: wykrzyknik i partykuła;
- wyjaśnia pojęcia: czasowniki dokonane, czasowniki niedokonane;
- wyjaśnia pojęcia: strona czynna, strona bierna, czasowniki przechodnie, czasowniki nieprzechodnie;
- wyjaśnia pojęcie bezokolicznik;
- wymienia części zdania;
- wymienia cechy zdań złożonych współrzędnie i zdań złożonych podrzędnie;
- wymienia typy zdań złożonych współrzędnie (łączne, rozłączne, przeciwstawne, wynikowe);
- wymienia zasady pisowni wyrazów z nie oraz zasady stosowania dwukropka;
- wymienia zasady pisowni wielką i małą literą;
- wymienia zasady pisowni ą, ę oraz om, on, em, en;
- podaje zasady pisowni wyrazów obcych;
- wymienia zasady pisowni ó i u, rz i ż oraz ch i h.

Ocena dostateczna – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- określa tematykę fragmentu;
- charakteryzuje bohaterów fragmentu;
- nazywa uczucia, których doświadcza bohaterka;
- wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcję;;
- omawia specyfikę miejsca akcji;
- wskazuje wątek główny i wątki poboczne;

- rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze;
- charakteryzuje bohaterów pierwszoplanowych;
- określa tematykę utworu;
- nazywa wrażenia, które wzbudza w nim czytany tekst;
- odnajduje w tekście przykłady ilustrujące wskazane cechy charakteru;
- przygotowuje materiały do napisania charakterystyki;
- wyszukuje w słowniku potrzebne informacje;
- wypowiada się na temat podmiotu lirycznego;
- wyjaśnia przyczyny, dla których bohaterowie musieli opuścić swój dom;
- wykorzystuje najważniejsze konteksty;
- określa nastrój utworu;
- wyjaśnia przyczyny, dla których dziadek podjął decyzję o przeprowadzce;
- wskazuje funkcję rodzaju narracji;
- przygotowuje materiały do opisu przeżyć wewnętrznych;
- opisuje zadania osób zaangażowanych przy tworzeniu programów telewizyjnych;
- określa temat i główną myśl tekstu;
- wskazuje uosobienia w bajkach i określa ich funkcję;
- wskazuje cechy gatunkowe utworów;
- podaje różnice pomiędzy bajką a baśnią;
- korzysta ze słownika terminów literackich;
- formułuje tezę bądź hipotezę do podanego problemu;
- formułuje tezę do podanych argumentów;
- wyjaśnia różnice pomiędzy argumentami odwołującymi się do faktów i logiki a argumentami emocjonalnymi;
- wskazuje w podanym tekście argumenty oraz przykłady;
- wskazuje cechy mitu w podanym fragmencie;
- opisuje najważniejsze postacie z mitologii;
- proponuje alternatywne zakończenie wybranego mitu lub przypowieści;
- wskazuje cechy artykułu prasowego w tekście;
- wybiera argumenty adekwatne do określonego listu oficjalnego;
- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- wymienia kategorie gramatyczne poszczególnych części mowy;
- używa zaimków w odpowiednim kontekście;
- zastępuje różne wyrazy zaimkami;
- charakteryzuje poszczególne części zdania;
- wskazuje formy dokonane w tekście;
- wskazuje zdania, w których podmiot nie jest wykonawcą czynności;
- przekształca czasowniki ze strony czynnej na bierną i z biernej na czynną;
- wskazuje typy wypowiedzi w tekstach;
- rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie;
- przekształca równoważniki zdań w zdania;
- odnajduje w tekście błędne zapisy "nie" z różnymi częściami mowy;
- wskazuje w tekście, gdzie należy postawić dwukropek;
- wyjaśnia przyczynę zastosowania cudzysłowu;
- wskazuje miejsca, w których należy postawić myślnik;
- wyjaśnia przyczyny zapisu podanych wyrazów;
- wskazuje różnice w wymowie i pisowni podanych bezokoliczników;
- wyjaśnia zasady pisowni końcówek bezokoliczników.

Ocena dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- omawia problematykę fragmentu;
- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- określa doświadczenia bohaterów i porównuje je z własnymi;
- określa problematykę utworu;
- nazywa uczucia, których doświadczają bohaterowie;
- tworzy plan charakterystyki wskazanego bohatera literackiego;
- odnosi problematykę poruszoną we fragmencie do swoich własnych doświadczeń;
- wykorzystuje słownik poprawnej polszczyzny przy tworzeniu tekstów;
- omawia funkcję specyficznego języka, którym posługuje się narrator;
- wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohaterów;
- wskazuje właściwe formy wyrazów;
- wyciąga wnioski;
- określa własne stanowisko;
- wypowiada się na temat sposobu przedstawienia postaci;
- definiuje pojęcie szczęścia;
- wyjaśnia znaczenia dosłowne i przenośne tekstu;
- wskazuje i omawia różnice pomiędzy dorosłością a dzieciństwem;
- redaguje plan opisu przeżyć wewnętrznych;
- opowiada o problematyce utworu;
- określa znaczenia dosłowne i przenośne w wierszu;
- określa problematykę fragmentu;
- wskazuje elementy fantastyczne i określa ich funkcję;
- wymienia cechy powieści detektywistycznej w utworze;
- wypowiada się na temat specyfiki teatru;
- wskazuje cechy artykułu prasowego we fragmencie;
- wskazuje i omawia morał w bajkach;
- formułuje argumentację do podanej tezy;
- określa temat i główną myśl tekstu;
- dzieli tekst na części tematyczne;
- wskazuje elementy komizmu;
- wskazuje zabiegi, za pomocą których autor nawiązuje kontakt z czytelnikiem;
- charakteryzuje język fragmentu;
- omawia funkcję środków stylistycznych;
- wyjaśnia przyczyny zapisu podanych wyrazów;
- wskazuje cechy powieści fantasy w utworze;
- wskazuje uosobienie oraz wyrazy dźwiękonaśladowcze i określa ich funkcje;
- łączy wypowiedzenia tak, aby powstały zdania złożone;
- podaje przykłady związku głównego i związków pobocznych;
- wyjaśnia funkcję powtórzeń w tekście;
- wyjaśnia znaczenie oraz pochodzenie związków frazeologicznych pochodzących z Biblii;
- wyjaśnia metaforyczne znaczenie przypowieści;
- wskazuje wartości zaprezentowane w przypowieści;
- określa problematykę wiersza;
- omawia funkcję epitetów;

- wyjaśnia sformułowania metaforyczne użyte w liście;
- określa problematykę utworu;
- przekształca podaną wiadomość w list oficjalny;
- koryguje podany przykład listu oficjalnego;
- omawia funkcję śródtytułów;
- określa problematykę utworu;
- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;• wskazuje i nazywa wartości opisane w artykule;
- rozpoznaje nieodmienne części mowy w tekście;
- rozpoznaje formę wskazanej części mowy;
- tworzy czasowniki dokonane od niedokonanych;
- wskazuje czasowniki nieprzechodnie;
- zapisuje bezokoliczniki od podanych form osobowych;• uzasadnia użycie dwukropka w podanych przykładach;
- uzupełnia podany tekst właściwie zapisanymi słowami obcego pochodzenia;
- wskazuje różnice pomiędzy językiem mówionym a językiem pisanym;
- odróżnia spółgłoski miękkie od twardych;
- wskazuje akcent w podanych wyrazach;
- uzasadnia pisownię nie z różnymi częściami mowy w podanych przykładach.

Ocena bardzo dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohaterów;
- wyraża własny sąd na temat wiersza;
- interpretuje znaczenie puenty utworu;
- stosuje właściwe formy odmiennych części mowy w kontekście;
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- wskazuje wartości w utworze i określa wartości ważne dla bohaterów;
- tworzy charakterystykę wskazanego bohatera literackiego;
- stosuje zasady budowania akapitów;
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohaterów;
- przygotowuje wyjaśnienia, które pomagają zrozumieć przyczynę danej formy zapisu;
- interpretuje wiersz;
- interpretuje metaforyczne wypowiedzi babci;
- odnosi problematykę poruszoną we fragmencie do swoich własnych doświadczeń;
- tworzy poprawne przymiotniki od podanych rzeczowników;
- poprawnie interpretuje wymagany materiał;
- właściwie argumentuje;
- uogólnia, podsumowuje i porównuje;
- interpretuje funkcję barw;
- wyraża własną opinię na temat zagadnień poruszonych w tekście;
- wyraża własny sąd na temat wiersza;
- interpretuje utwór;
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- odnosi problematykę poruszoną we fragmencie do swoich własnych doświadczeń;
- redaguje pełny, spójny i poprawny opis przeżyć wewnętrznych

- stosuje zasady budowania akapitów;
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- odnosi problematykę poruszoną we fragmencie do swoich własnych doświadczeń;
- stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w odpowiednim kontekście;
- wymienia sytuacje, w których używa się strony biernej i wyjaśnia dlaczego;
- używa trudnych form czasowników w dłuższym tekście;
- używa przysłówków w tekście;
- posługuje się przymkami i spójnikami w tekście;
- posługuje się różnymi odmianami języka stosownie do sytuacji;
- czyta podany tekst, poprawnie akcentując wszystkie wyrazy;
- stosuje zasady poprawnej pisowni "nie" z różnymi częściami mowy we własnym tekście;
- tworzy dialog, stosując zasady interpunkcyjne.
- odnosi problematykę bajki do własnych doświadczeń;
- krytycznie ocenia pozyskane informacje;
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- odnosi problematykę poruszoną we fragmencie do swoich własnych doświadczeń;
- interpretuje zakończenie fragmentu;
- odnosi doświadczenia bohaterki fragmentu do swoich;
- wyraża własny sąd na temat wiersza;
- interpretuje utwór;
- konfrontuje przeczytane informacje z własnymi wyobrażeniami;
- redaguje list oficjalny.

Ocena celująca – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- wykorzystuje bogate konteksty;
- bierze udział w konkursach polonistycznych;
- zna lektury ponadpodstawowe;
- formułuje i rozwiązuje problemy badawcze;
- próbuje własnej twórczości literackiej;
- swobodnie posługuje się terminologią związaną z epiką, liryką i dramatem.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego klasa VII

Ocena dopuszczająca – uczeń:

- wie, że liryka, epika i dramat to rodzaje literackie;
- odróżnia utwór liryczny od utworu epickiego i odwrotnie;
- zna podstawowe cechy utworów lirycznych;
- krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz;
- wyjaśnia pojęcie podmiot liryczny;
- wie, kto to bohater liryczny;
- wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu;
- odróżnia wers od strofy (zwrotki);
- wyjaśnia, czym są rym, wers, refren;

- zna nazwy środków artystycznych: epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, ożywienie, symbol, neologizm;
- zna pojęcia pieśni, trenu;
- zna pojęcie ironii;
- wie, jakie jest przesłanie wiersza;
- wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia;
- krótko opowiada, o czym jest utwór;
- rozpoznaje fikcję literacką;
- wskazuje elementy realistyczne w omawianych utworach epickich;
- wymienia wybrane gatunki epickie, np. baśń, legenda, opowiadanie, powieść, nowela;
- wymienia wybrane wydarzenia tworzące akcję utworu;
- rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu;
- zna pojęcia: narrator i narracja;
- rozpoznaje w utworze wątek główny;
- opowiada o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń;
- wie, czym jest alegoria;
- wymienia cechy postawy bohatera;
- zna pojęcie dramatu;
- wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia;
- zna podstawowe cechy utworów dramatycznych;
- odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu;
- rozpoznaje czytany utwór jako dramat;
- rozumie pojęcie bohatera tragicznego;
- podaje wybrane wydarzenia omawianego utworu dramatycznego;
- dostrzega komizm w dramacie;
- wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu;
- wie, czym jest punkt kulminacyjny;
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową;
- wie, że są różne gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł;
- rozpoznaje wywiad i artykuł wśród innych gatunków publicystycznych;
- wie, co to jest lid;
- odróżnia głoskę od litery i sylaby;
- rozpoznaje samogłoski i spółgłoski;
- zna zasady dzielenia wyrazów na sylaby;
- wie, że "i" w wyrazie może pełnić różne funkcje;
- wie, czym są upodobnienia fonetyczne;
- dostrzega rozbieżności między mową a pismem;
- wie, co to akcent wyrazowy i zdaniowy;
- zna reguły akcentowania w języku polskim;
- zna pojęcia tematu słowotwórczego i definicji słowotwórczej;
- zna pojęcie formantu;
- rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny;
- zna pojęcie kategorii znaczeniowej;
- wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty;
- wie, co to jest rodzina wyrazów;

- zna pojęcia: wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne;
- wie, czym są wyrazy złożone;
- zna podstawowe zasady pisowni wyrazów złożonych;
- rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy;
- podaje pytania czasownika;
- rozpoznaje różne formy czasownika;
- odróżnia bezokolicznik od odmiennych form czasownika;
- wie, przez co odmienia się czasownik;
- wyjaśnia, czym jest czasownik w formie osobowej i nieosobowej;
- wie, że imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika;
- wymienia imiesłowy: przymiotnikowy i przysłówkowy;
- odróżnia imiesłów od innych części mowy;
- zna zasady tworzenia i odmiany imiesłówów;
- zna podstawowe zasady pisowni "nie" z różnymi częściami mowy, wie, że są wyjątki od tych zasad;
- wie, czym są nazwy miejscowe;
- zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania,;
- wie, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowowy równoważnik zdania;
- odróżnia wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania od zdania;
- wyjaśnia różnice między mową zależną a niezależną;
- zna pojęcia: synonim i antonim, homonim, neologizm i archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny;
- zna zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach;
- wie, że w języku istnieje perswazja oraz manipulacja;
- podejmuje próbę streszczenia tekstu;
- zna pojęcia teza i argument;
- wie, czym jest plan kompozycyjny;
- zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi;
- odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego;
- zna typy narracji;
- zna pojęcia retrospekcji i puenty;
- wie, że w recenzji używa się określonego słownictwa;
- pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, proste przemówienie, opowiadanie twórcze oraz recenzję.

Ocena dostateczna – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- wymienia cechy poezji;
- wypowiada się na temat przeczytanego wiersza;
- określa nastrój wiersza;
- nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata;
- opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia;
- określa adresata wiersza;
- wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata;

- wskazuje bohatera wiersza;
- rozpoznaje w utworach lirycznych epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole;
- wskazuje w wierszu rymy;
- rozpoznaje pieśń, tren;
- wie, na czym polega ironia w omawianych utworach lirycznych;
- rozpoznaje przesłanie wiersza i wypowiada się na temat jego aktualności;
- wymienia cechy utworu epickiego;
- opisuje wybrane elementy świata przedstawionego;
- wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich;
- wymienia cechy gatunkowe opowiadania, powieści, noweli;
- wyszukuje w tekście określone informacje;
- ustala kolejność zdarzeń;
- nazywa rodzaj narratora i narracji;
- rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze;
- przedstawia wybranego bohatera;
- wymienia niektóre cechy bohaterów;
- rozpoznaje wątki poboczne;
- wypowiada się na temat przeczytanego utworu;
- wskazuje wartości ważne dla bohaterów;
- omawia postawę bohatera;
- dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii;
- rozpoznaje w tekście alegorię;
- rozpoznaje przesłanie utworu;
- wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki;
- zna cechy utworów dramatycznych;
- wie, czym cechuje się tragedia i komedia;
- wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne;
- wie, kto to jest bohater tragiczny;
- zna pojęcie komizmu;
- zna etapy rozwoju akcji dramatycznej;
- rozumie pojęcie dramatu romantycznego;
- zna cechy ballady;
- dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu;
- omawia elementy świata przedstawionego z podziałem na fikcyjne i fantastyczne;
- wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny;
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł;
- podaje funkcje lidu;
- rozróżnia rodzaje głosek: samogłoska–spółgłoska, dźwięczna–bezdźwięczna, ustna–nosowa, miękka–twarda;
- rozumie funkcje głoski *i*;
- rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne, w tym upodobnienia;
- rozumie, co to jest intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy;
- wymienia reguły akcentowania w języku polskim;
- rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania;
- odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego;
- wie, co to jest temat słowotwórczy;

- próbuje tworzyć definicje słowotwórcze wyrazu;
- wskazuje formant w wyrazie pochodnym;
- zna funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym;
- rozumie pojęcie kategorii znaczeniowej;
- rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty;
- wyjaśnia, co to jest rodzina wyrazów;
- rozpoznaje wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne;
- odróżnia wyrazy złożone od innych;
- zna zasady pisowni wyrazów złożonych;
- rozpoznaje czasownik w zdaniu;
- rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no , -to, bezokoliczniki;
- wyjaśnia, dlaczego imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika;
- wymienia rodzaje imiesłówów przymiotnikowych;
- podaje końcówki imiesłówów;
- wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłówów;
- wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika;
- tworzy imiesłowy z partykułą nie;
- zna zasady pisowni nie z różnymi częściami mowy;
- wymienia zasady odmiany nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- podaje zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania i wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania;
- identyfikuje imiesłowowy równoważnik zdania poprzez znalezienie imiesłowu przysłówkowego;
- wyjaśnia, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowowy równoważnik zdania;
- wyjaśnia znaczenie terminów: mowa zależna, mowa niezależna;
- w podanym tekście wskazuje mowę zależną i mowę niezależną;
- rozumie pojęcia: synonim i antonim, homonim, neologizm i archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny;
- wskazuje synonimy, antonimy i homonimy;
- wskazuje wyrazy bliskoznaczne i wyrazy pokrewne;
- zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych;
- wie, co odróżnia neologizmy artystyczne od obiegowych;
- zna różne rodzaje neologizmów obiegowych;
- zna funkcje neologizmów;
- zna typy archaizmów;
- zna funkcje archaizmów;
- rozpoznaje archaizmy w utworze;
- rozumie pojęcie kolokwializm;
- rozpoznaje kolokwializmy w wypowiedzi;
- zna różne rodzaje zapożyczeń, rozumie ich funkcje;
- omawia zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach;
- odróżnia perswazję od manipulacji językowej;
- rozpoznaje środki służące manipulacji;
- streszcza proste teksty;
- zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego;
- zna etapy pracy nad przemówieniem;
- rozróżnia typy narracji;

- wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, recenzji;
- rozumie znaczenie retrospekcji i puenty;
- zna cechy i kompozycję recenzji;
- wymienia zasady przygotowania wywiadu;
- pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze, przemówienie i recenzję.

Ocena dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, epiki lub dramatu;
- opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu;
- wyodrębnia obrazy poetyckie;
- wskazuje cechy podmiotu lirycznego;
- określa cechy bohatera wiersza;
- porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach;
- rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnię, uosobienia, neologizmy artystyczne;
- wymienia cechy pieśni, trenu;
- wyjaśnia, na czym polega ironia;
- dostrzega ironię w omawianych wierszach;
- formułuje przesłanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością;
- dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych;
- czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych;
- rozpoznaje czytany utwór jako opowiadanie, powieść, nowelę;
- opowiada o elementach świata przedstawionego;
- odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych;
- rozpoznaje puentę jako element budowy utworu epickiego;
- opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły;
- charakteryzuje narratora utworu;
- określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy;
- wymienia większość cech bohaterów;
- uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej;
- omawia wątek główny;
- określa doświadczenia bohaterów i ocenia ich;
- rozpoznaje fakty i opinie;
- omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych;
- podaje przykłady alegorii;
- wypowiada się na temat przesłania utworu;
- wskazuje cechy utworów dramatycznych;
- wymienia cechy tragedii i komedii;
- opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie;
- wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych;
- określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy;
- wymienia większość cech bohaterów;
- wskazuje bohatera tragicznego;
- wskazuje komizm;
- nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej;

- wymienia cechy ballady;
- wie, na czym polega synkretyzm ballady;
- wskazuje cechy tekstów kultury;
- opisuje sytuację ukazaną w danym tekście;
- określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej;
- określa podstawowe cechy wywiadu i artykułu;
- określa znaczenie lidu;
- dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby;
- wskazuje w wyrazie samogłoski i spółgłoski;
- dzieli wyrazy na sylaby;
- poprawnie przenosi wyrazy;
- określa rolę samogłoski i;
- omawia mechanizm upodobień fonetycznych;
- rozpoznaje rodzaj i kierunek upodobnienia;
- definiuje pojęcia intonacji oraz akcentu wyrazowego i zdaniowego;
- wymienia wyjątki od zasad akcentowania;
- wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne;
- wskazuje temat słowotwórczy;
- tworzy definicje słowotwórcze;
- zna rodzaje formantów;
- wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym;
- podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów;
- rozpoznaje rodzinę wyrazów;
- wskazuje rdzeń i oboczności w wyrazach pokrewnych;
- rozpoznaje w tekście wyrazy złożone;
- odróżnia czasownik od innych części mowy;
- rozpoznaje rodzaj czasownika;
- odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy;
- odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych;
- rozpoznaje różne rodzaje imiesłówów przymiotnikowych i przysłówkowych;
- wskazuje imiesłów w zdaniu;
- wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły nie;
- rozpoznaje nazwy miejscowe;
- stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowowy równoważnik zdania;
- przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie;
- przekształca wypowiedzenie w imiesłowowy równoważnik zdania;
- przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów;
- podaje przykłady zwrotów grzecznościowych;
- pisze dobre streszczenie;
- odróżnia tezę od hipotezy;
- odróżnia argument od kontrargumentu;
- pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odpięra przewidywany kontrargument;
- wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym;
- stosuje różne typy narracji w opowiadaniu;

- stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu;
- stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę;
- wskazuje słownictwo typowe dla recenzji;
- określa zasady przygotowania wywiadu.

Ocena bardzo dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterze oraz ich uczuciach;
- opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na jego temat;
- porównuje doświadczenia bohatera z własnymi;
- opisuje adresata wiersza;
- wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza;
- wyjaśnia znaczenie przenośne utworu lirycznego;
- uzasadnia własne rozumienie wiersza;
- rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach;
- wskazuje w wierszu elementy rytmizujące;
- wskazuje cechy pieśni, trenu w danym utworze;
- definiuje pojęcie ironii;
- omawia znaczenie ironii w wierszu;
- wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność;
- analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski;
- wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach;
- uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do opowiadania, powieści, noweli;
- rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe;
- wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju;
- rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze;
- określa relacje łączące bohaterów utworu;
- uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu;
- odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego;
- dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji;
- określa tematykę utworu;
- omawia wątek poboczny;
- porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami;
- interpretuje biblijne opowieści;
- omawia funkcje alegorii;
- ocenia postawę bohatera;
- omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii;
- określa relacje łączące bohaterów;
- uzasadnia wskazane cechy postaci, odwołując się do utworu;
- wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym;
- omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej;
- wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatu;
- wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego;
- wnikliwie omawia cechy ballady;
- porównuje różne dzieła;

- omawia funkcje lidu;
- omawia narządy mowy i ich wpływ na sposób wymawiania głosek;
- rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy;
- rozpoznaje funkcję litery w wyrazie;
- objaśnia mechanizm upodobień fonetycznych;
- podaje przykłady różnych rodzajów upodobień;
- wyjaśnia, na czym polega intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy;
- wypowiada się z prawidłową intonacją;
- prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki;
- rozpoznaje wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne;
- rozróżnia temat słowotwórczy;
- poprawnie tworzy definicje słowotwórcze;
- rozpoznaje rodzaj formantu;
- wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym;
- omawia funkcję znaczeniową formantów;
- omawia kategorie znaczeniowe wyrazów;
- podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny;
- tworzy wyrazy pokrewne;
- przedstawia na wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi;
- tworzy wyrazy złożone;
- stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych;
- tworzy różne rodzaje imiesłów od czasowników;
- odmienia imiesłowy przymiotnikowe;
- przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami;
- bezbłędnie zapisuje „nie” z różnymi częściami mowy;
- uwzględnia wyjątki od zasad pisowni partykuły „nie”;
- podaje własne przykłady nazw miejscowych;
- bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe i nazwy mieszkańców;
- układa zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowy równoważnik zdania;
- rozpoznaje imiesłowy równoważnik zdania;
- poprawnie przekształca imiesłowy równoważnik zdania w zdanie złożone i odwrotnie;
- stosuje imiesłowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach;
- poprawnie przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- zapisuje dowolny dialog w formie mowy zależnej;
- przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję;
- definiuje pojęcia: synonim, antonim, homonim, neologizm, archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny, odwołuje się do przykładów;
- podaje przykłady związków frazeologicznych, wyjaśnia ich znaczenia;
- wyjaśnia funkcje neologizmów;
- omawia na przykładach typy i funkcje archaizmów;
- wyjaśnia różnicę między perswazją a manipulacją;
- dostrzega w tekście środki służące manipulacji;
- zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- sporządza plan kompozycyjny;
- stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicania stylu;

- pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, pełną recenzję.

Ocena celująca – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- wykorzystuje bogate konteksty;
- bierze udział w konkursach polonistycznych;
- zna lektury ponadpodstawowe;
- funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości;
- formułuje i rozwiązuje problemy badawcze;
- próbuje własnej twórczości literackiej;
- swobodnie posługuje się terminologią związaną z epiką, liryką i dramatem.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego klasa VIII

Ocena dopuszczająca – uczeń:

- rozumie większość wypowiedzi ustnych;
- potrafi sformułować krótką opinię na temat swoich emocji wywołanych przez dzieło;
- wyraża ogólną ocenę utworu;
- wypowiada się na temat samodzielnie przeczytanych artykułów prasowych;
- posługuje się odpowiednim zasobem słów w swoich wypowiedziach;
- rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne w tekście (np. epitet, porównanie, apostrofę, metaforę, pytania retoryczne, rymy);
- rozróżnia rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat;
- przedstawia wybraną postać literacką, dokonuje jej krótkiej charakterystyki;
- rozumie cechy bajki jako gatunku literackiego oraz potrafi odróżnić ją od baśni;
- korzysta z podstawowych słowników;
- poprawnie stosuje zasady gramatyki i ortografii w odniesieniu do nazw własnych, nazwisk i nazw miejscowości;
- odróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie;
- rozróżnia mowę zależną i niezależną;
- nazywa podstawowe części mowy;
- identyfikuje w zdaniu podmiot, orzeczenie i określenia;
- potrafi tworzyć zgodnie z wzorem formy użytkowe (np. podanie, CV, zaproszenie itp.);
- samodzielnie redaguje krótką rozprawkę;
- samodzielnie pisze krótką charakterystykę;
- tworzy opis sytuacji w sposób samodzielny;
- rozpoznaje w tekście wyraźne zapożyczenia językowe;
- wskazuje frazeologizmy zawarte w tekście;
- dopasowuje postacie literackie do odpowiednich lektur;
- potrafi w skrócie opowiedzieć treść wybranej lektury.

Ocena dostateczna – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- wyraża własną opinię na temat utworu;
- prawidłowo używa pojęć takich jak: dramat, powieść historyczna, hymn, pieśń, psalm;
- przekształca mowę zależną w niezależną oraz odwrotnie;
- z pomocą nauczyciela przeprowadza analizę składniową zdania, określa rodzaje podmiotu i orzeczenia oraz inne określenia;
- pod kierunkiem nauczyciela tworzy schemat zdania wielokrotnie złożonego;
- rozumie znaczenie synonimów, antonimów i homonimów;
- identyfikuje oraz nazywa środki stylistyczne w tekście;
- wymienia charakterystyczne cechy bajki;
- wyjaśnia istotę reportażu jako formy publicystycznej;
- poprawnie zapisuje cytaty;
- przy wsparciu nauczyciela opracowuje notatkę encyklopedyczną;
- pisze rozprawkę, jasno formułując tezę oraz uzasadniając ją argumentami;
- sporządza rozbudowaną charakterystykę postaci;
- układa opis sytuacji;
- pisze opowiadanie twórcze i przemówienie;
- rozpoznaje bohaterów lektur obowiązkowych i przedstawia ich krótką charakterystykę.

Ocena bardzo dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- podejmuje próby wypowiedzi w bardziej wymagających formach, takich jak sprawozdanie, recenzja czy charakterystyka porównawcza;
- analizuje oraz ocenia postawy bohaterów w odniesieniu do wartości takich jak szczęście, miłość, wierność, wiara w Boga oraz ideały;
- wypowiada się na temat emocji, jakie może wzbudzić utwór u odbiorcy;
- przedstawia swoją opinię o utworze, uzasadniając ją odniesieniami do jego treści;
- posługuje się w wypowiedziach zróżnicowanym słownictwem;
- rozpoznaje różne typy stylizacji;
- identyfikuje oraz nazywa środki stylistyczne występujące w tekście;
- charakteryzuje bohatera literackiego i analizuje motywy jego działań;
- wyjaśnia znaczenie archaizmów;
- samodzielnie wyszukuje niezbędne informacje;
- poprawnie zapisuje nazwy własne, nazwiska oraz nazwy miejscowe, przestrzegając zasad ortografii i gramatyki;
- rozróżnia perswazję od manipulacji;
- rozpoznaje groteskowe elementy w utworze;
- dokładnie relacjonuje treść przeczytanych tekstów literackich i lektur;
- tworzy szczegółowe charakterystyki postaci literackich;
- wymienia rodzaje i gatunki literackie;
- nazywa rodzaje zdań złożonych podrzędnie oraz współrzędnie;
- samodzielnie wykonuje wykres zdań wielokrotnie złożonych;
- stosuje zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych;

- samodzielnie redaguje podanie oraz list otwarty;
- pisze rozprawkę, jasno przedstawia swoje stanowisko i popiera je argumentami;
- opracowuje szczegółową charakterystykę postaci literackiej, odwołując się do tekstu;
- potrafi napisać wskazany tekst użytkowy;
- tworzy rozwinięty opis sytuacji, precyzyjnie ukazując jej okoliczności;
- poprawnie stosuje związki frazeologiczne;
- rozpoznaje w tekście wyrazy pochodzące z innych języków.

Ocena bardzo dobra – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- formułuje uzasadnioną opinię na temat dzieła, uwzględniając elementy oceny;
- tworzy spójną, kompletną i logiczną wypowiedź dotyczącą treści utworu;
- przedstawia oraz analizuje znaczenie metaforyczne utworu lirycznego;
- charakteryzuje postać literacką, komentuje jej działania oraz ocenia dokonane wybory;
- redaguje tekst pozbawiony błędów interpunkcyjnych;
- umiejętnie wplata cytaty z utworów literackich;
- świadomie interpretuje dzieła literackie, filmowe i teatralne;
- dokonuje analizy tekstu literackiego;
- rozpoznaje odniesienia do innych utworów w tekście;
- włącza do wypowiedzi cytaty;
- tworzy teksty użytkowe, przestrzegając ich wymagań formalnych;
- sporządza notatkę encyklopedyczną, poprawnie stosując skróty;
- redaguje rozprawkę, prezentuje swoje tezy, opinie i oceny, uzasadniając je różnymi rodzajami argumentów;
- opracowuje rozbudowaną charakterystykę postaci literackiej, wzbogacając ją komentarzami, cytatami i odniesieniami do tekstu;
- wyjaśnia cel użycia frazeologizmów w wypowiedziach oraz ich wpływ na odbiór tekstu;
- stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne, uwzględniając ich funkcję;
- poprawnie odmienia wszystkie typy nazwisk;
- zna zasady odmiany nazw miejscowych i stosuje je poprawnie w praktyce;
- identyfikuje błędnie skonstruowane wypowiedzenia i dokonuje ich korekty;
- rozpoznaje zapożyczenia w języku i określa ich źródło pochodzenia.

Ocena celująca – uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- jest finalistą lub laureatem konkursu przedmiotowego;
- bierze udział w konkursach szkolnych oraz pozaszkolnych;
- jego zainteresowania polonistyczne wykraczają poza obowiązujący program nauczania.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

Wymagania na poszczególne oceny dla uczniów z dysfunkcjami każdy nauczyciel określa indywidualnie, uwzględniając specyfikę danej dysfunkcji oraz zalecenia poradni psychologiczno-pedagogicznej. Pod uwagę brane są także możliwości ucznia oraz jego postępy w nauce.